

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE 2016

De terugkeer van de zwaluwen uit het verre Afrika wordt van oudsher nog vaak gezien als het begin van de lente, het wordt geassocieerd met mooi weer. Bij 'zwaluwboerderij' Broenink in Langeveen werd in 2016 de eerste huiszwaluw al gesignaleerd op 26 maart. Dit was wel een erg vroeg exemplaar. Misschien was het 'getwitter' van deze wel de voorbode van de 48 stelletjes die daarna in de zomer het erf als broedplaats kozen. Daarmee was de locatie in Langeveen dit jaar de grootste in Noordoost-Twente. De vroege aankomst van bovengenoemde zwaluw bleek achteraf echter nog geen garantie voor een geweldig broedseizoen in de gehele regio.

Zoals blijkt uit onderstaand overzicht bleef het aantal bebroede nesten in 2016 steken op 1517, het laagste aantal sinds het beginjaar van de tellingen in 1997.

De daling die zich duidelijk heeft ingezet vanaf 2011 heeft zich zelfs nog doorgezet. Ook het aantal bewoonde locaties nam af en daalde van 223 in 2015 naar 212 in dit jaar.

Aantal nesten en bewoonde locaties van huiszwaluwen

Jaar	Bewoonde locaties	Totaal aantal nesten
2006	293	2110
2007	284	1945
2008	281	2058
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014
2012	272	1737
2013	266	1756
2014	241	1695
2015	223	1590
2016	212	1517

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt. Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in

procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uitziet, is aangegeven in onderstaande tabel (ter vergelijking vier jaargangen).

Categorie	Locatiegrootte	2016	2015	2014	2013
A	1 nest	16 %	18,3%	21,4 %	21,1 %
B	2 – 5 nesten	42,5 %	40,3%	38,9 %	38,3 %
C	6 – 15 nesten	31,1 %	31,3%	28,6 %	32,3 %
D	16 – 25 nesten	5,7 %	4,5%	7,9 %	4,5 %
E	26 – 50 nesten	4,7 %	5,6%	3,2 %	3,4 %
F	51 – 100 nesten	0 %	0%	0%	0,4%

De laatste drie jaar hebben we geen F-locaties meer aangetroffen. Enkele jaren geleden haalden we nog een top van 82 nesten bij Zanderink in De Lutte. De grootste schommelingen in aantallen nesten zien we bij grootscheepse bouwactiviteiten op het boerenbedrijf. De nestgelegenheid neemt dan vaak dramatisch af. Door het plaatsen van plankjes en kunstnesten op geschikte plekken kan nog wel eens voor enige opleving worden gezorgd. Tot de categorie E behoorden dit jaar de familie Bartels te Oldenzaal (Deurningen) met 25 nesten (vorig jaar 26), de fam. Lohuis te Geesteren met 28 (17) nesten, Mensink te Rossum met 29 (32), Droste te Fleringen 29 (31), Reuver te Deurningen 30 (33), Zanderink in De Lutte 30 (30), Veldhuis te Agelo 33 (32), Schothorst in De Lutte 38 (38) terwijl Broenink te Langeveen met 48 nesten (29) de koploper was. (tussen haakjes het aantal van 2015)

Onderstaande tabel geeft de aantallen bebroede nesten aan van de grootste locatie in de laatste 5 jaar. In 2011 was het grootste aantal nog 77. Zoals de tabel aangeeft had de grootste locatie dit jaar 48 nesten. Hierbij was geen enkel kunstnest.

Jaargang	2016	2015	2014	2013	2012
Aantal nesten	48	38	50	53	59

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met het aantal aldaar aanwezige locaties en nesten aangegeven. De paar kleine locaties in Hertme, Lonneker

en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld.

Plaats	locaties		nesten		Plaats	locaties		nesten	
	2016	2015	2016	2015		2016	2015	2016	2015
Agelo	13	14	104	99	Mander	3	5	26	21
Albergen	9	9	54	59	Manderveen	0	0	0	0
Beuningen	17	18	90	112	Mariaparochie	1	1	10	4
Brecklenkamp	3	1	27	11	Nrd.Deurningen	5	3	20	11
De Lutte	15	20	124	178	Nutter	3	5	14	16
Denekamp	21	18	115	114	Oldenzaal	3	1	64*	26
Deurningen	6	11	81	118	Ootmarsum	1	1	12	11
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	8	6	42	55
Fleringen	12	10	77	77	Overdinkel	1	1	3	6
Geesteren	15	18	124	103	Reutum	5	5	31	41
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	23	24	165	171
Hertme	1	1	10	11	Saasveld	14	17	103	106
Hezingen	1	1	5	6	Tilligte	7	7	41	41
Langeveen	4	4	71	54	Tubbergen	1	1	1	2
Lattrop	3	7	13	24	Vasse	1	1	3	11
Lonneker	1	1	5	10	Vriezenveen	0	0	0	0
Losser	4	3	25	10	Weerselo	7	11	57	73

Kunstnesten

Als er in de omgeving niet voldoende goed nestmateriaal beschikbaar is, kunnen kunstnesten een uitkomst zijn. Bij de familie Lohuis te Geesteren waren 28 van de 30 kunstnesten bezet, zo zijn er meerdere locaties waar het aantal bezette kunstnesten duidelijk een positieve invloed heeft op het totaal. In 2016 waren er 704 kunstnesten aanwezig. Hiervan waren er 430 bezet. Het bezettings-percentages was daarmee 61 %. Van de in totaal 1517 bezette nesten kwamen er 430 voor rekening van kunstnesten. Daarmee kwam het aandeel van kunstnesten op 28 % van het totale aantal nesten.

Opgemerkt

Het aantal nesten dat vermeld staat bij Oldenzaal is beduidend hoger dan in het jaar 2015. Dit heeft te maken met een verandering van gemeentegrenzen. Een goede huiszwaluwenlocatie staat nu vermeld onder Oldenzaal en niet meer onder Deurningen. Een locatie uit De Lutte is om dezelfde reden dit jaar ook bij Oldenzaal geteld.

Bij de start van de tellingen in geheel Noordoost-Twente ging de aandacht vooral uit naar de huiszwaluw. Na een aantal jaren werden 'in de kantlijn' door de tellers ook dikwijls nog het aantal aanwezige broedparen van de boerenzwaluw genoteerd. Op bijna elke locatie waar nu geïnventariseerd wordt, komt het gesprek al gauw ook op de boerenzwaluw. Met zekere

regelmaat moet de teller nog even weer de verschillen uitleggen tussen de huis- en de boerenzwaluw.

De onderstaande aantallen boerenzwaluwen geven het wel en wee van de boerenzwaluw weer in de afgelopen twee jaar. Werden er in 2015 nog 1890 broedparen van de boerenzwaluw geteld, in 2016 was het aantal 1950. Een toename van 60. De stijging van het aantal broedparen van de boerenzwaluw is deels te verklaren uit een 'bredere' telling, maar ook zien onze tellers locaties waar in de loop der jaren de huiszwaluw verdwenen is en de boerenzwaluw nog wel aanwezig is. Bovendien wordt regelmatig opgemerkt dat boerenzwaluwen en paarden een goede combinatie vormen.

Evenals in voorgaande jaren zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum, Natuur- en vogelwerkgroep De Grutto en Vogelwerkgroep Geesteren op pad geweest om alle gegevens weer te verzamelen. Het merendeel is al vanaf de start van de tellingen actief.

Helaas is ons dit jaar Gerrit Vreeswijk, lid van De Grutto te Weerselo, plotseling overleden. Vanaf het beginjaar ging hij jaarlijks op pad in zijn telgebied Lemselo. Wij verliezen in hem een vrijwilliger waarop we konden bouwen, je kon altijd een beroep op hem doen.

Modder

Modder is een onmisbaar bouw materiaal voor de huiszwaluw. De kwaliteit van deze 'metselspecie' en de afstand tot nestlocatie zijn van groot belang. Het nest van de huiszwaluw bestaat uit 1000 balletjes van modder vermengd met speeksel. De balletjes worden verstevigd met strootjes en gras als 'bewapening'. Het nest moet een hele familie huiszwaluw herbergen. Dat stelt eisen aan de stevigheid. Modder met een hoog leem of kleigehalte is dan ook een vereiste